

27.6.2007

INFORMASJON OM NY REINDRIFTSLOV

Ny reindriftslov trer i kraft 1. juli 2007

Ny reindriftslov ble vedtatt av Stortinget 7. juni 2007. Loven ble sanksjonert av Kongen i statsråd 15. juni 2007. Det ble samtidig bestemt at loven skal tre i kraft fra 1. juli 2007. Dette innebærer at lov om reindrift av 9. juni 1978 oppheves fra samme tidspunkt.

Dette informasjonsskrivet vil senere bli supplert med mer utfyllende informasjon, bl.a. en egen informasjonsbrosjyre i begynnelsen av september. Dette informasjonsskrivet tar for seg de viktigste endringene knyttet til ny lov, herunder hvordan reindriftnæringen skal forholde seg til dette.

Nedenfor vil det fremgå hvilke endringer som automatisk får konsekvenser fra 1. juli, hvilke endringer som det vil ta litt tid å få gjennomført, samt hva som ikke er endret i forhold til 1978-loven.

Regler som automatisk får konsekvenser fra 1. juli

Innføring av siidaandeler

Fra og med 1. juli 2007 vil begrepet driftsenhet bli erstattet med siidaandel (§ 10). Alle som på dette tidspunkt er registrert hos områdestyret som innehaver av driftsenhet, anses som innehaver av siidaandel i forhold til reglene i ny lov. Dette skjer automatisk og vil ikke kreve noen aktiv handling fra innehaverens side.

Bestemmelser om hvem som kan ha rein i en siidaandel

Alle personer som i dag har rein lovlige i en driftsenhet, vil fra og med 1. juli 2007 automatisk inngå i siidaandelen. Det er et vilkår for å eie rein i en siidaandel at vedkommende har rett til reinmerke etter reglene i § 32. Til forskjell fra tidligere lov, er det ingen krav knyttet til slektskap med siidaandelsinnehaveren. Det er imidlertid siidaandelsinnehaveren som bestemmer hvem som til en hver tid kan ha rein i andelen, samt vedkommendes reintall (§ 10 annet ledd).

Ektefelles og samboers stilling

Til forskjell fra gammel lov, blir nå ektefeller og samboere likestilt dersom vilkårene i § 13 siste ledd er oppfylt.

Ny er også bestemmelsen om at ektefeller/samboere under ekteskapet/samboerskapet kan inneha hver sin siidaandel. Dersom disse to enhetene i utgangspunktet befinner seg i samme siida, trenger de ikke godkjennelse av siidaen for at begge enhetene skal opprettholdes. Dersom de befinner seg i hver sin siida, vil en eventuell flytting til den

andre siidaen ikke kunne foretas uten at vilkårene nevnt i § 11 for etablering av siidaandel er oppfylt. Dette gjelder uavhengig av om siidaene befinner seg i hvert sitt eller i samme distrikt.

Overføring av ansvaret som leder av en siidaandel

En siidaandelsinnehaver kan overføre sin driftsenhet til et barn, barnebarn eller en annen person som oppfyller vilkårene for å eie rein i siidaandelen. Dette kan likevel ikke gjøres dersom det er etablert en sideordnet rekrutteringsandel, se nedenfor om sideordnet rekrutteringsandel. Av § 15 fremgår det hvilke andre vilkår som må være oppfylt for at en slik overføring kan skje. Den nye lederen må være myndig og ha deltatt i alle sider av arbeidet sammen med lederen i minst tre år. Det kan i særlige tilfeller gjøres unntak fra dette kravet ved overføring til barn eller barnebarn.

Dersom innehaveren dør uten at det er etablert sideordnet rekrutteringsandel, har et barn, barnebarn eller annen person som har rett til å eie rein adgang til å overta siidaandelen dersom ikke gjenværende ektefelle eller samboer benytter sin rett til å overta. Det er også gitt muligheter for områdestyret til å godkjenne at en andel stilles i bero inntil vedkommende som skal overta er myndig. En slik regel skal praktiseres strengt.

Melding om overføring av siidaandel skal sendes områdestyret, som skal kontrollere at de formelle vilkårene for overføring er oppfylt.

Andre viktige endringer i ny reindrifftslov som må gjennomføres over tid

Også andre endringer i ny lov trer i kraft fra 1. juli, men endringene her får ikke umiddelbart praktiske konsekvenser. Bestemmelsene forutsetter ulike former for oppfølging fra reindrifftens eller myndighetenes side. Utarbeidelse av bruksregler er eksempel på en slik endring.

Distriktsstyre

Det er gitt nye regler for valg av distriktsstyre, dets oppgaver og arbeidsform, jfr. §§ 43-50. Det er imidlertid gitt overgangsbestemmelser i forhold til sittende distriktsstyrene. De styrene som før 1. juli 2007 er valgt etter reglene i 1978-loven, fungerer inntil nytt styre er valgt etter ny lov. Dette er en overgangsbestemmelse som varer frem til 1. juli 2008. Dette innebærer at distriktet senest 30. juni 2008 må ha foretatt valg etter de nye bestemmelsene i loven.

Etter ny lov skal distriktet opprette reindrifftsfond, jfr. § 47. Dette gjøres av distriktsårsmøtet, jfr. § 50. Nåværende regler om reindrifftsfond som i dag forvaltes av områdestyret, videreføres inntil distriktene har hatt årsmøte etter reglene i ny lov, senest 30. juni 2008.

Når det gjelder øvrige bestemmelser knyttet til distriktets plikter og rettigheter, skal reglene i ny lov følges fra 1. juli 2007. Distriktsstyret har etter 1978-loven hatt både

privatrettslige og offentligrettslige oppgaver. Distriktsstyret rendyrkes nå som et privatrettslig organ slik at distriktsstyret ikke lenger har kompetanse til å treffe forvaltningsvedtak slik det har i dag etter bestemmelsene i bl.a. § 8 tredje ledd, § 22 første og annet ledd, § 23 annet ledd og § 24 i 1978-loven. Det vises til den nye reindrifftslovens §§ 44-50 som gir en detaljert oversikt over hvilke regler som etter 1. juli 2007 gjelder for arbeidet i distriktet.

Det vil i høst bli gitt nærmere informasjon om gjennomføringen av endringer i distriktsstyringen.

Bruksregler

Det viktigste elementet i ressursforvaltningen etter den nye loven er bruksregler for det enkelte reinbeitedistrikt. Det er gitt bestemmelser om bruksregler i §§ 57, 58, 59 og 60. Bruksreglene erstatter de mer interne delene i dagens distriktsplan. Det skal fortsatt lages distriktsplaner (§ 62), men disse skal inneholde de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendige for den offentlige planleggingen.

Bruksreglene skal sikre en økologisk bærekraftig utnyttning av distriktets ressurser og inneholde regler om

- beitebruk
- reintall
- bruk og vedlikehold av gjerder og andre fellesanlegg
- bruk av motorisert kjøretøy
- disponering av reindrifftsfond
- forvaltning av distriktets øvrige midler
- fordeling av arbeidsplikter og investeringer
- andre forhold som det anses hensiktsmessig å regulere ved bestemmelser i distriktets bruksregler

Bruksreglene skal utarbeides av distriktsstyret og godkjennes av områdestyret. Når det gjelder reintallet for den enkelte siida, skal dette også forelegges reindrifftsstyret for endelig stadfesting og godkjenning. Før bruksreglene sendes til godkjenning, skal et utkast være behandlet på distriktets årsmøte.

Godkjente bruksregler er en forutsetning for at flere av lovens øvrige bestemmelser skal komme til anvendelse, herunder bestemmelsene om etablering av siidaandeler og sideordnede rekrutteringsandeler. Foreliggende vedtak om høyeste lovlig reintall for reinbeitedistriktene vil også gjelde inntil det gjennom utarbeidelsen og godkjennelsen av bruksregler er fastsatt høyeste lovlig reintall for den enkelte sommersiida.

Det vil i høst bli gitt nærmere informasjon om arbeidet med å utarbeide bruksregler.

Siidaens plass i loven

I motsetning til 1978-loven, får siidaen nå en viktig plass når det gjelder intern organisering. Utgangspunktet er her sommersiidaen (geasseorohat). Dette gjelder i forhold til distriktsstyringen ved at siidaene skal ha representanter i distriktsstyret, i arbeidet med utarbeidelse av beitebruksregler og fastsettelse av reintall, og ved

nyetableringer. Det fremgår av § 53 at årsmøte i sommersiidaen må holdes innen utgangen av mai måned. Dette innebærer at fristen for å avholde første årsmøte i sommersiidaen vil være 31.5.2008. Det vises til §§ 51—56 i loven som har bestemmelser om ulike forhold i tilknytning til siidaen og dens virksomhet.

Etablering av nye siidaandeler

Etter § 11 kan innehaverene av siidaandelene i en siida ved enstemmighet bestemme at det skal etableres en ny siidaandel i siidaen under ledelse av en utpekt person som er myndig og fyller vilkårene for å eie rein. Men noen forutsetninger må være til stede:

- Det må være fastsatt et høyeste reintall for siidaen. Dette innebærer at bruksregler i tråd med bestemmelsene i § 57 må være utarbeidet av distriktsstyret i det distriktet som siidaen tilhører. I disse bruksreglene inngår også fastsettelse av reintallet for tilhørende siidaer.
- Bruksreglene må være godkjent av områdestyret, og reintallet for den enkelte siida må i tillegg ha vært forelagt reindrifststyret for godkjenning og stadfestelse der.

Melding om ny siidaandel skal sendes områdestyret for godkjenning. Områdestyret skal kontrollere at vilkårene for etablering av ny siidaandel er oppfylt, herunder at etableringen ikke truer grunnlaget for en bærekraftig reindrift i siidaen. Områdestyret kan nekte godkjenning dersom det gjennomsnittlige reintallet i den enkelte siidaandel blir under 250 rein beregnet i forhold til fastsatt øvre reintall for siidaen.

Det understrekes at reglene om etablering av nye siidaandeler ikke vil komme til anvendelse før det foreligger godkjente bruksregler for det distriktet som siidaen tilhører.

Etablering av sideordnede rekrutteringsandeler

Ansvarlig leder av en siidaandel kan etter § 12 bestemme at det skal etableres en sideordnet rekrutteringsandel knyttet til siidaen for et barn, barnebarn eller en annen av den yngre generasjon. For at en slik etablering skal kunne skje, må følgende vilkår være oppfylt:

- Vedkommende som skal være innehaver av den sideordnede rekrutteringsandelen må ha rett til å eie rein i en siidaandel, se ovenfor. Videre må vedkommende være myndig og ha deltatt i alle sider av arbeidet i reindriften sammen med lederen i minst tre år.
- Det må samtidig inngås en avtale mellom de to der det fremgår når overtagelsen skal skje (ikke senere enn etter syv år).
- Det må fastsettes et høyeste reintall som siidaandelen og den sideordnede rekrutteringsandelen i sum må holde seg innenfor. Slikt reintall fastsettes av siidaen selv innenfor rammen av det fastsatte reintallet for siidaen.
- Områdestyret har godkjent etableringen. Områdestyret kan ikke nekte godkjenning dersom de formelle vilkårene i loven er oppfylt.

Det understrekes at reglene om etablering av sideordnede rekrutteringsandeler ikke vil komme til anvendelse før det foreligger godkjente bruksregler for det distriktet som siidaen tilhører.

Avvikling av siidaandel

I motsetning til gammel lov, er det nå gitt regler for hvordan en siidaandel skal avvikles. Disse regler følger av § 16. Styret i sommersiidaen eller en kontaktperson får ansvar i tilknytning til avvikling av siidaandeler. Det vises for øvrig til omtalen ovenfor om siidaen og frist for årsmøte med valg av styre eller kontaktperson.

Sanksjoner

Det foreligger en plikt til å rette seg etter bestemmelser gitt i eller i medhold av loven, samt vedtak gjort i medhold av disse bestemmelser. Ved ulovlig forhold kan reindriftsstyret og områdestyret gi nødvendig pålegg for å bringe det ulovlige forholdet til opphør. Dersom slike pålegg ikke etterkommes, kan det blant annet fattes vedtak om tvangsmulkt, forelegg eller tvangstiltak. Slike bestemmelser er inntatt i kapittel 11 i loven.

Dersom en siida har et høyere reintall enn det fastsatte, skal siidaen utarbeide en reduksjonsplan (§ 60 tredje ledd). Lykkes ikke siidaen med å utarbeide eller gjennomføre en slik plan, skal hver siidaandel redusere det overskytende reintallet forholdsmessig. Manglende oppfølging her kan føre til pålegg om reduksjon fra områdestyret eller reindriftsstyret og eventuelt sanksjoner.

Sentrale områder der det ikke er foretatt vesentlige endringer

Det er viktig å være klar over at mange av bestemmelsene i 1978-loven er videreført i den nye loven. Dette gjelder bl.a.

- Bestemmelsene om reindriftsstyret og områdestyrene,
- Bestemmelsene om reindriftsrettens innhold (beiterett, rett til husvære, gjerder og andre anlegg, osv), se kapittel 3.
- Bestemmelsene om ansvar for skade.
- Bestemmelsene om merking av rein og registrering av reinmerke fastsatt 12.6.84, er med enkelte endringer tatt inn i lovens kapittel 5. For tamreinlagene vil det bli gitt en ny forskrift om merking.

Videre skal en del av forskriftene etter 1978-loven fortsatt gjelde inntil videre. Den praktiske gjennomføringen av de nye bestemmelsene i loven vil nødvendigvis ta litt tid, og det er derfor behov for å beholde noe av regelverket etter tidligere lov i en overgangsperiode. Disse bestemmelser er:

- Forskrift om godkjenning av gjeterhytter i reindriften, fastsatt 1.11.82

- Forskrift om fredning av visse områder i Finnmark mot reinbeite, fastsatt 29.1.85
- Forskrift om telling av rein, fastsatt 29.8.97.
- Forskrift om melding om reindrift, fastsatt 7.10.1999
- Forskrift om reindrifsfond fastsatt 14.8.92
- Forskrift om regnskapsføring av reindrifsfond og reinbeitedistriktenes regnskap fastsatt 14.12.93
- Forskrift om valg av tillitsmannsutvalg (distriktsstyre) og dets arbeidsoppgaver og arbeidsform av 9. juni 1978 med unntak av kapittel II og §§ 11, 13 og 14.
- Foreliggende vedtak om områdegrensener som er fattet med hjemmel i § 2 første ledd i lov om reindrift av 9. juni 1978 nr. 49 eller som er videreført i henhold til denne lov § 37 siste ledd.
- Foreliggende vedtak om distriktsgrensener som er fattet med hjemmel i § 2 annet ledd i lov om reindrift av 9. juni 1978 nr. 49 eller som er videreført i henhold til denne lov § 37 siste ledd.
- Foreliggende vedtak om høyeste lovlige reintall for reinbeitedistriktene fattet med hjemmel i § 2 annet ledd i lov om reindrift av 9. juni 1978 nr. 49.

Annen informasjon

Det vil tidlig i høst bli gitt mer utførlig informasjon om den nye loven, og hvor blant annet distriktsstyringen og utarbeidelsen av bruksregler blir viktige punkter. I tillegg vil det bli arrangert egne møter med distrikter og områdestyrer.

Dersom det er spørsmål i tilknytning til den nye loven, kan reindriftsforvaltningen i Alta kontaktes. Det oppfordres til å bruke e-post, og spørsmål kan sendes til alta@reindrift.no. Ved telefonisk henvendelse må telefonnummer 78457020 benyttes.

Vedlegg: Lov om reindrift (reindriftsloven) av 15. juni 2007

Dette materiale er også å finne på www.reindrift.no